

Jan Chmielnikowski

Kilka uwag o organizacji adwokatury w Niemieckiej Republice Demokratycznej

Palestra 10/9(105), 64-68

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Praca adwokatów w tej dziedzinie — podkreśla z naciskiem autor — wykonywana jest z zachowaniem tradycyjnych już w radzieckiej adwokaturze form pracy zespołowej. Sprawowanie obsługi prawnej określonej jednostki nie wyłącza omawiania przez wykonującego te czynności adwokata trudniejszych zagadnień oraz konsultowania się z kolegami w swoich zespołach. Wielu z nich to wybitni specjaliści różnych dziedzin prawa. „Tego rodzaju wstępne — jak pisze autor — wspólne, koncepcyjne omawianie konkretnych zagadnień prawnych daje adwokatom możliwość skuteczniejszego wykonywania swoich zadań”. I konkluduje: „Możliwości takich są niestety pozbawieni etatowi radcowie prawni nie będący adwokatami (...); pomoc udzielana organizacjom socjalistycznym przez adwokatów wykazuje w wielu wypadkach znacznie wyższy poziom aniżeli usługi świadczone przez poszczególnych radców prawnych”.

JAN CHMIELNIKOWSKI

Kilka uwag o organizacji adwokatury w Niemieckiej Republice Demokratycznej

Rada Adwokacka we Wrocławiu, w ramach współpracy między województwem wrocławskim a okręgiem drezdeńskim, od kilku już lat utrzymuje kontakty z Zarządem Kolegium Adwokatów w Dreźnie.

W roku bieżącym, w dniach od 24 do 29 czerwca, przebywałem — w ramach wizyty przyjaźni Zrzeszenia Prawników Polskich, zorganizowanej przez Zarząd Okręgu we Wrocławiu — u kolegów prawników z Dreznia, gdzie spotkałem się z kol. drem Liebschnerem, zastępcą przewodniczącego Kolegium Adwokatów, i kol. Prieschtkem, sekretarzem Kolegium. Omawialiśmy m. in. organizację adwokatury w NRD i w Polsce.

Koledzy niemieccy żywo interesowali się reformą adwokatury w Polsce, gdyż w NRD prowadzone są obecnie prace nad reformą adwokatury, przy czym wiele z naszych wzorów zostanie zapewne przyjętych przez adwokatów w NRD.

Ja z kolei zapoznałem się z organizacją adwokatury w NRD i chociaż obecne zasady organizacji adwokatury w NRD ulegną zmianie, wydaje się, że będzie rzeczą celową podzielenie się z czytelnikami „Palestry” uwagami o obecnej organizacji adwokatury w NRD.

Organizację adwokatury w NRD regulują następujące akty prawne:

- 1) rozporządzenie o organizacji kolegium adwokatów z 15 maja 1953 roku,
- 2) przepisy o wzorcowym statucie kolegium adwokatów,
- 3) przepisy o Statucie Centralnej Komisji Rewizyjnej z dnia 6 czerwca 1957 roku.

Samo rozporządzenie o organizacji kolegium adwokatów jest bardzo szczupłym aktem prawnym, zawiera bowiem jedynie 10 paragrafów i zajmuje się jedynie sprecyzowaniem zadań adwokatury.

Rozporządzenie przewiduje, że jedynie adwokat-członek kolegium może sprawować funkcje obrońcy w sprawach karnych lub pełnomocnika w sprawach cywilnych przed sądami wszystkich instancji (§ 3).

Przepis § 4 ust. 2 cyt. rozporządzenia zezwala członkom kolegium na zastępstwo przedsiębiorstw uspołecznionych.

Zagadnienia dotyczące samego sposobu wykonywania zawodu regulują przepisy wykonawcze wydane przez Ministra Sprawiedliwości, a w szczególności rozporządzenie o wzorcowym statucie kolegium adwokatów.

Kolegium grupuje adwokatów wykonujących zawód na terenie sądu okręgowego, który stanowi odpowiednik naszego sądu wojewódzkiego. W okręgu drezdeńskim aktualnie wykonuje zawód 46 adwokatów.

Kolegium ma osobowość prawną. Zajmuje się ono:

- 1) szkoleniem zawodowym i politycznym członków,
- 2) zabezpieczeniem członków na wypadek czasowej lub trwałej niezdolności do pracy,
- 3) reprezentacją na zewnątrz członków kolegium.

Członkiem kolegium może zostać osoba, która ukończyła wyższe studia prawnicze, posiada obywatelstwo NRD, jest nieskazitelnego charakteru i ma poglądy demokratyczne. Aplikacja w kolegium trwa co najmniej pół roku, a najwyżej rok, po czym zarząd kolegium wpisuje kandydata na listę adwokatów na podstawie wyników osiągniętych w czasie jego aplikacji bez obowiązku składania egzaminu. Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje prawo zgłoszenia sprzeciwu przeciwko uchwale zarządu kolegium o wpisie na listę adwokatów. Od wniosku o wpis na listę członków kolegium pobiera się wpisowe w wysokości 50 DM.

Członków kolegium obowiązuje zakaz wykonywania ubocznych zajęć.

Wystąpienie z kolegium wymaga sześciomiesięcznego wypowiedzenia.

Najwyższym organem kolegium jest walne zebranie jego członków. Jest to zrozumiałe wobec stosunkowo niewielkiej liczby członków w kolegiach (jak już wspomniałem Kolegium Adwokatów Okręgu Drezno liczy 46 członków). Ogółem w NRD jest 14 kolegiów adwokackich, a liczba ich członków wynosi łącznie około 500.

Do właściwości zebrania kolegium należy:

- 1) wybór zarządu kolegium na okres dwu lat (w Dreźnie Zarząd Kolegium składa się z 5 członków, w tym przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego, sekretarza oraz dwóch członków zarządu),
- 2) wybór komisji rewizyjnej (w Okręgu Drezno liczy ona trzech członków),
- 3) uchwalenie wytycznych dla zarządu na czas kadencji,
- 4) ustalenie liczby członków kolegium i planu ich terenowego rozmieszczenia dla zapewnienia ludności prawidłowej pomocy prawnej,
- 5) uchwalenie budżetu kolegium.

Zebranie członków kolegium odbywa się co najmniej dwa razy w roku. Do ważności podjętych uchwał wymagana jest obecność co najmniej połowy członków kolegium.

Zarząd pracuje kolegialnie. Do ważności uchwały zarządu wymagana jest obecność na posiedzeniu przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego. Posiedzenia zarządu odbywają się zgodnie z planem pracy co dwa tygodnie. Posiedzenia zwołuje przewodniczący zarządu.

Do właściwości zarządu kolegium należą następujące sprawy:

- 1) kierowanie pracą kolegium i zespołów,
- 2) przydzielanie adwokatów do zespołów,

Kompetencje Centralnej Komisji Rewizyjnej regulują postanowienia Statutu Centralnej Komisji Rewizyjnej (zarządzenie z dnia 6 czerwca 1957 roku).

Centralną Komisję Rewizyjną tworzą przewodniczący 14 kolegów adwokatów. Centralna Komisja Rewizyjna ma za zadanie kontrolowanie pracy kolegów oraz nadawanie kierunku pracy kolegów. Centralna Komisja Rewizyjna powinna odbywać zebrania dwa razy w roku.

Zebranie Centralnej Komisji Rewizyjnej dokonuje wyboru zarządu, składającego się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego, sekretarza i 3 członków. Kadencja zarządu trwa — podobnie jak zarządu kolegium — 2 lata. Zarząd Centralnej Komisji Rewizyjnej pracuje kolegialnie i do jego kompetencji należy:

- 1) współpraca z ministrem sprawiedliwości,
- 2) opiniowanie na rzecz ministra sprawiedliwości kwestii dotyczących adwokatury,
- 3) ocena przeprowadzonych wizytacji kolegów przez grupy rewizyjne,
- 4) zwoływanie zebrań plenarnych Centralnej Komisji Rewizyjnej.

Posiedzenia zarządu Centralnej Komisji Rewizyjnej odbywają się raz na kwartał.

Centralna Komisja Rewizyjna przeprowadza kontrolę kolegów przez grupy rewizyjne. W skład grupy rewizyjnej wchodzi — jako przewodniczący — członek CKR oraz dwóch adwokatów, a nadto siły techniczne, jak np. księgowy lub księgowi. Z dokonywanych czynności grupa rewizyjna przedstawia pisemne sprawozdanie Centralnej Komisji Rewizyjnej, która wydaje niezbędne zarządzenia powizytacyjne. Kolegia są wizytowane raz do roku w ramach normalnej kontroli lub doraźnie na zarządzenie zarządu CKR.

Kontrole każdego kolegium obejmują całokształt działalności kolegium zarówno pod względem formalnoprawnym, gospodarczym, jak i pod względem merytorycznej strony wykonywania zawodu oraz jakości i poziomu wykonywania zawodu.

Adwokaci w NRD prowadzą nadto punkty konsultacyjne, w których udzielają pomocy prawnej w postaci porad lub sporządzania pism procesowych i podań do władz administracyjnych. W tym celu w miejscowościach nie będących siedzibami sądów powiatowych mają oni wyznaczone dyżury w określone dni i przyjmują w określonych godzinach.

Jest to forma przyścia z pomocą prawną dla ludności, przy czym ludności niezamożnej pomoc prawna udzielana jest bezpłatnie.

Zauważyłem prócz tego znaczne zaangażowanie się adwokatów w pracy Zrzeszenia Prawników Demokratów NRD. Tak na przykład do zarządu Okręgu Drezdeńskiego ZPD weszło (na 17 członków zarządu) 4 adwokatów, którzy są aktywistami tego Zrzeszenia już od wielu lat.

Koledzy adwokaci z Drezna żywo interesowali się realizacją reformy adwokatury w Polsce, organizacją zespołów, systemem rozliczeń, świadczeniami socjalnymi, kwestią szkolenia zawodowego. Wyrazili życzenie utrzymywania żywych kontaktów z nami oraz przybycia do naszej Izby dla praktycznego zapoznania się z organizacją adwokatury w Polsce.

Adwokatura w NRD nie ma własnego pisma zawodowego, odpowiednika naszej „Palestry”. W rozmowach koledzy z Drezna dawali wyraz temu, że powinni mieć własne pismo.

Na podstawie przedstawionego wyżej w skrócie kontaktu z kolegami-adwokatami z Okręgu Drezno oraz stosownie do życzeń wyrażonych przez zarząd Kolegium w Dreźnie Rada Adwokacka we Wrocławiu postanowiła kontakty te jako pożyteczne utrzymywać oraz zaprosić przedstawicieli zarządu tegoż Kolegium dla zapoznania ich z organizacją adwokatury w Polsce i sposobem wykonywania zawodu u nas.